

2021-22

प्रा.डॉ.मनोज नरेंद्र रेड्डी
(M.P.Ed., M.Phil., Ph.D.)
शारीरिक शिक्षण संचालक
महात्मा गांधी महाविद्यालय, अहमदपूर जि.लातूर

प्रा.डॉ.भास्कररेड्डी सत्यनारायणरेड्डी नल्ला
(M.P.Ed., NSNIS - Badminton, SET, Ph.D.)
शारीरिक शिक्षण संचालक
महात्मा बसवेश्वर महाविद्यालय, लातूर

प्रा.डॉ.महेश अनंतराव बेंबडे
(M.P.Ed., M.Phil., Ph.D.)
शारीरिक शिक्षण संचालक
दयानंद विज्ञान महाविद्यालय, लातूर

प्रा.डॉ.सचिन सुभाषराव चामले
(M.P.Ed., NSNIS - Athletics, M.Phil, SET, NET-JRF, Ph.D.)
शारीरिक शिक्षण संचालक
कै. रसिका महाविद्यालय, देवणी जि.लातूर

Rajarshi Prakashan
S. T. Colony Nalegaon Road
Udgir - 413517 Dist. Latur (MS)
Mob. 8830707388
E mail : rajarshiprakashan@gmail.com

ISBN : 978-81-955085-8-7

K. Uday
PRINCIPAL

K. T. Rasika Mahavidyalaya, Deoni
Tq. Deoni Dist. Latur

शारीरिक शिक्षणाचा इतिहास

डॉ. मनोज रेड्डी

डॉ. भास्कररेड्डी नल्ला

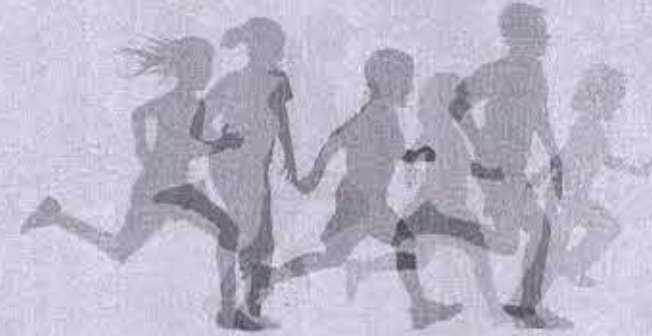
डॉ. महेश बेंबडे

डॉ. सचिन चामले

2021

शारीरिक शिक्षणाचा इतिहास

प्रा. डॉ. मनोज नरेंद्र रेड्डी
प्रा. डॉ. भास्कररेड्डी सत्यनारायणरेड्डी नल्ला
प्रा. डॉ. महेश अनंतराव बेंबडे
प्रा. डॉ. सचिन सुभाषराव चामले

Dr. Manoj Reddy
IQAC-COORDINATOR
Kai. Rasika Mahavidyalaya, Deoni
Tq. Deoni Dist. Latur

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाच्या बी.ए. प्रथम
वर्षासाठी क्रमिक पुस्तक (Text Book)

शारीरिक शिक्षणाचा इतिहास

- लेखक -

प्रा.डॉ. मनोज नेंद्र रेड्डी
(एम.पी. एड, एम. फिल, पीएच.डी)
विभाग प्रमुख
शारीरिक शिक्षण व क्रीडा विभाग
महात्मा गांधी महाविद्यालय, अहमदपूर
जिल्हा- लातूर

प्रा.डॉ. भास्कररेड्डी सत्यनारायणरेड्डी कल्ला
(एम.पी. एड, NSNIS डिप्लोमा- बॅटमिंट, टेबल टेनिस व डी.)
विभाग प्रमुख
शारीरिक शिक्षण व क्रीडा विभाग
महात्मा बसवेश्वर महाविद्यालय, लातूर

प्रा.डॉ. महेश अनंतराव वेंबडे
(एम.पी. एड, एम. फिल, पीएच.डी)
विभाग प्रमुख
शारीरिक शिक्षण व क्रीडा विभाग
दयानंद विज्ञान महाविद्यालय, लातूर

प्रा.डॉ. सचिन सुभाषराव जामले
(एम.पी. एड, एम. फिल, NSNIS सर्टिफिकेट कोर्स-
अॅथलेटिक्स, सेट, नेट-वे, आर.एन. पी.एच.डी.)
विभाग प्रमुख
शारीरिक शिक्षण व क्रीडा विभाग
कै. रसिका महाविद्यालय, देवणी जिल्हा- लातूर

Rajarshi Prakashan, Udgir

ISBN: 978-81-955085-8-7

Published in April 2022

IQAC-COORDINATOR
Kai. Rasika Mahavidyalaya, Deoni
Tq. Deoni Dist. Latur

PRINCIPAL
Kai. Rasika Mahavidyalaya, Deoni
Tq. Deoni Dist. Latur

शारीरिक शिक्षणाचा इतिहास

Authors: Dr. Manoj Reddy, Dr. Bhaskarareddy Nala,
Dr. Mahesh Bembade and Dr. Sachin Chamle

Publisher: Jayshree Purushottam More

Published by

Rajarshi Prakashan, Udgir
National Publisher

S.T. Colony, Nalegaon Road, Udgir-413517
Maharashtra, India.

E-mail: rajarshiprakashan@gmail.com

9 788195 508587

ISBN: 978-81-955085-8-7

© Copyright Reserved by the Authors

First Edition - April 2022

Front page Design: Dr. Sachin Chamle

Price: 300/-

All rights reserved,

No material may otherwise be copied, modified, published or distributed without the prior written permission of copyright owner. Academic facts, views and opinions published by authors in the book express solely the opinions of the authors. Respective authors are responsible for their content, citation of sources and the accuracy of their references. The publisher / Editors cannot be held responsible for any lacks or possible violations of third parties' rights.

[Signature]
IQAC COORDINATOR
Kal. Kusika Mahavidyalaya, Deoni
Tq. Deoni Dist. Latur

[Signature]
PRINCIPAL
Kal. Kusika Mahavidyalaya, Deoni
Tq. Deoni Dist. Latur

अनुक्रमणिका

अ.क्र	तपशील	पृष्ठ क्रमांक
1	प्रकरण पहिले - प्राचीन ग्रीस व रोममधील शारीरिक शिक्षण 1. प्राचीन रोम मधील शारीरिक शिक्षण 2. प्राचीन भारतातील शारीरिक शिक्षण	12-41
2	प्रकरण दुसरे- क्रीडा संस्थेचा इतिहास आणि विकास 1. यंग मॅन ख्रिश्चन असोसिएशन, मद्रास (YMCA) 2. डेक्कन जिमखाना, पुणे 3. हनुमान व्यायाम प्रसारक मंडळ, अमरावती 4. नेताजी सुभाष राष्ट्रीय क्रीडा संस्था, पटियाला 5. लक्ष्मीबाई राष्ट्रीय शारीरिक शिक्षण संस्था, ग्वाल्हेर (मध्य प्रदेश)	42-65
3	प्रकरण तिसरे - खेळाचा इतिहास आणि विकास 1. प्राचीन ऑलिम्पिक खेळ 2. आधुनिक (अर्वाचीन) ऑलिम्पिक खेळाचा ऐतिहासिक विकास 3. भारतीय ऑलिम्पिक असोसिएशन 4. आशियाई स्पर्धा 5. कॉमनवेल्थ गेम्स / राष्ट्रकुल खेळ	66-97
4	प्रकरण चौथे - खेळ आणि क्रीडा क्षेत्रातील पुरस्कार 1. केंद्र शासनामार्फत दिले जाणारे क्रीडा क्षेत्रातील पुरस्कार • राजीव गांधी खेलरत्न पुरस्कार • अर्जुन पुरस्कार • द्रोणाचार्य पुरस्कार • ध्यानचंद पुरस्कार • तेनझिंग नॉर्गे पुरस्कार	98-113

अ.क्र	तपशील	पृष्ठ क्रमांक
2.	राज्य शासना मार्फत दिले जाणारे क्रीडा क्षेत्रातील पुरस्कार <ul style="list-style-type: none"> • शिवछत्रपती राज्य क्रीडा जीवन गौरव पुरस्कार • शिवछत्रपती राज्य उत्कृष्ट क्रीडा मार्गदर्शक पुरस्कार • शिवछत्रपती राज्य क्रीडा पुरस्कार खेळाडू • शिवछत्रपती राज्य साहसी क्रीडा पुरस्कार • शिवछत्रपती राज्य एकलव्य क्रीडा पुरस्कार (दिव्यांग खेळाडू) • जिल्हा क्रीडा पुरस्कार 	113-125